

ADRAN 12: RHYFEL, TERFYSGAETH A THRAIS EITHAFOL, TRYCHINEB AC ANHREFN

12.1 Cyflwyniad

12.2 Egwyddorion

12.3 Atgyfeiriadau Gorfodol

12.4 Canllawiau

- Cywirdeb a Didueddrwydd
- Sylwadau gan Gynulleidfaoedd a Chymedroli
- Defnydd o iaith
- Adnabod Dioddefwyr
- Protestiadau, Aflonyddwch a Therfysgoedd Treisgar
- Digwyddiadau Wedi'u Llwyfannu
- Bygythiadau a Galwadau Ffug
- Gwarchae, Lladd Torfol, Cymryd Gwystlon a Herwgipio
- Diogelwch Gwladol a Gwrthderfysgaeth
- Deddfau Terfysgaeth
- Amgylcheddau Gelyniaethus a Hysbysiadau Cyngori ar Deithio

12.1 CYFLWYNIAD

Mae gan y BBC gyfrifoldeb arbennig i'w gynulleidfaoedd yn y DU ac yn rhyngwladol wrth roi gwybod am wrthdaro gan gynnwys rhyfeloedd, a thrais eithafol gan gynnwys trais eithafol at ddibenion gwleidyddol neu ideolegol, a gwarchae¹. Mae pobl ym mhob rhan o'r byd yn defnyddio gwasanaethau'r BBC i gael newyddion a gwybodaeth ddibynadwy. Maent yn disgwyl cyd-destun a dadansoddiad ac amrywiaeth eang o farnau a safbwyntiau. Mae bod yn graff wrth gymhwyso cywirdeb a didueddrwydd dyladwy yn hollbwysig.

Rhaid gofalu na fydd newyddiaduraeth y BBC yn rhoi unigolion mewn perygl o niwed ychwanegol nac yn achosi gofid diangen.

Mae tôn ac iaith yn bwysig wrth roi gwybod am farwolaeth a dioddefaint pobl. Efallai y bydd gan rai o'r cynulleidfaoedd berthnasau neu ffrindiau sy'n gysylltiedig yn uniongyrchol. Dylid osgoi achosi tramgwydd yn ddiangen yn

¹ Yr adrannau o God Darlledu Ofcom sy'n ymwneud â hyn yw 3: Trosedd, Anhrefn, Casineb a Chamdriniaeth ac 8: Preifatrwydd

ogystal â sicrhau bod realiti digwyddiadau'n cael ei gyfleu ac nad yw adroddiadau'n cael eu haddasu'n ormodol. Rhaid cael cyfiawnhad golygyddol cryf dros ddefnyddio lluniau graffig iawn. Cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, ni ddylai perthnasau agosaf gael gwybod am farwolaeth neu anaf perthynas o unrhyw gynnwys y BBC.

Yn ogystal ag ystyriaethau golygyddol a moesegol, mae deddfwriaeth terfysgaeth y DU yn rhoi rhwymedigaethau cyfreithiol ar unigolion – yn cynnwys newyddiadurwyr – i ddatgelu gwybodaeth benodol i'r heddlu cyn gynted ag y gellir yn ymarferol.

Rhoddir canllawiau penodol ar adrodd ar ryfel, yn ôl yr angen, ar y wefan Canllawiau Golygyddol.

Ar adegau o ryfel, terfysgaeth neu drychineb, dylid parhau i adolygu gwasanaethau, yn enwedig allbwn sydd wedi'i amserlennu a rhaghysbysebion yn cynnwys ffilmiau, drama, comedi a cherddoriaeth, er mwyn canfod unrhyw beth a allai gael ei ystyried yn amhriodol yng nghyd-destun digwyddiadau.

(Gweler Adran 2 Didueddrwydd: 2.1 Adran 3 Cywirdeb: 3.1 Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.9 a 5.4.22 ac Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.52-7.4.57)

12.2 EGWYDDORION

12.2.1 Rhaid i adroddiadau'r BBC am ryfel, terfysgaeth, trychinebau a digwyddiadau tebyg fodloni gofynion y Canllawiau Golygyddol ar Gywirdeb a Didueddrwydd.

(Gweler Adran 2 Didueddrwydd ac Adran 3 Cywirdeb)

12.2.2 Mae'n bwysig bod urddas dynol yn cael ei barchu heb addasu'n ormodol realiti rhyfel, terfysgaeth, trychinebau na digwyddiadau tebyg. Rhaid cael cyfiawnhad golygyddol cryf dros ddefnyddio cynnwys graffig iawn.

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.22 ac Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.52-7.4.55)

12.2.3 Dylai gwneuthurwyr cynnwys ystyried Confensiwn Genefa 1949 a'r Protocolau Ychwanegol, yn enwedig fel y maent yn berthnasol i'r ffordd mae carcharorion rhyfel, gwystlon a charcharorion yn cael eu trin. Os yw darpariaethau wedi cael eu diystyru, dylid ystyried yn ofalus defnyddio unrhyw

ddeunydd sy'n bychanu neu'n diraddio carcharorion rhyfel, gwystlon a charcharorion ac yn diystyru eu hawl i urddas dynol.

12.2.4 Pan fydd pobl wedi cael eu lladd, eu hanafu neu pan fyddant ar goll, mae'n bwysig sicrhau, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, na fydd y perthnasau agosaf yn cael gwybod drwy allbwn y BBC.

12.3 ATGYFEIRIADAU GORFODOL – rhaid eu hatgyfeirio ymlaen llaw

Mae pob atgyfeiriad gorfodol yn rhan hanfodol o broses olygyddol a sicrhau cydymffurfiaeth y BBC a rhaid cadw atynt.

Atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol

12.3.1 Rhaid i unrhyw gynnig i fynd i ddigwyddiad a lwyfannwyd ar gyfer y cyfryngau gan sefydliadau gwaharddedig dan gyfraith y DU, neu gan grwpiau sy'n adnabyddus am drais eithafol i gyflawni amcanion gwleidyddol neu ideolegol, gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Rhaid ei atgyfeirio hefyd i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 12.4.11)

12.3.2 Rhaid i unrhyw gynnig i ddarlledu deunydd a recordiwyd mewn digwyddiad a lwyfannwyd yn y DU neu mewn gwlad dramor, lle gwnaed bygythiadau yn erbyn dinasyddion y DU, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 12.4.12)

12.3.3 Rhaid i unrhyw gynnig i ddarlledu cynnwys a wnaed gan gyflawnwyr gwarchae neu lofruddiaethau torfol, herwgipio, lofruddiaeth neu gymryd gwystlon gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Dylid ei atgyfeirio hefyd i'r tîm Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 12.4.19)

12.3.4 Rhaid i unrhyw gais gan yr heddlu neu eraill am atal stori newyddion am ddigwyddiad penodol yn llawn neu'n rhannol gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch, a rhaid iddo yntau ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 12.4.20)

12.3.5 Mae'r ddeddfwriaeth Cyfrinachau Swyddogol yn effeithio ar allu'r BBC i adrodd ar rai materion sy'n ymwneud â diogelwch cyfrinachol a deallusrwydd. Rhaid i wneuthurwyr cynnwys ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni wrth ymdrin â deunydd sy'n dod neu all ddod o dan ei thelerau.

(Gweler 12.4.21)

12.3.6 Rhaid i unrhyw gysylltiad â, neu oddi wrth, Ysgrifennydd Pwyllgor Cynghori'r Cyfryngau ar Amddiffyn a Diogelwch² gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 12.4.22)

12.3.7 Rhaid i unrhyw sefyllfa lle y gall fod rhwymedigaethau ar staff y BBC neu unrhyw un arall sy'n ymwneud â chynhyrchu cynnwys i'r BBC o dan y Deddfau Terfysgaeth gael ei hatgyfeirio'n ddi-oed i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.

(Gweler 12.4.23)

12.3.8 Rhaid i unrhyw gynnig i gysylltu â sefydliad (neu unrhyw aelod unigol o sefydliad) sydd wedi'i ddynodi'n 'grŵp terfysgol' gan Ysgrifennydd Cartref y DU o dan y Deddfau Terfysgaeth, ac unrhyw gynnig i gysylltu ag unigolion neu sefydliadau sy'n gyfrifol am drais eithafol wrth gyflawni amcanion gwleidyddol neu ideolegol, i ofyn iddynt gymryd rhan yn allbwn y BBC, boed hynny yn y DU neu'n rhyngwladol, gael ei atgyfeirio ymlaen llaw i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

(Gweler 12.4.23)

Atgyfeiriadau Eraill

12.3.9 Rhaid i unrhyw gynnig i ddarlledu deunydd a recordiwyd mewn digwyddiadau cyfreithlon lle mae grwpiau paramilwrol neu grwpiau eraill sydd â hanes hysbys o drais neu fygwth yn trefnu i ymddangos gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi Golygyddol.

(Gweler 12.4.13)

² Cyfeirir ato weithiau dan ei enw blaenorol 'D-Notice Committee'

12.3.10 Cyn ymchwilio, cysylltu neu o bosibl mynd ati'n gyfrinachol i recordio grwpiau neu unigolion yr amheuir eu bod yn cyflawni trosedd difrifol neu a allai fod yn dreisgar, neu drais eithafol wrth gyflawni amcanion gwleidyddol neu ideolegol ac eithafiaeth, rhaid ymgynghori â Thîm Risg Uchel, Polisi Golygyddol a Chyngor Cyfreithiol Rhaglenni BBC Safety.

(Gweler 12.4.24)

12.3.11 Rhaid i unrhyw gynnig i deithio i wlad neu ardal sydd wedi'i dynodi'n Amgylchedd Gelyniaethus neu lle mae Hysbysiad Cynghori ar Deithio yn gymwys, gael ei atgyfeirio i Dîm Risg Uchel BBC Safety cyn ymadael.

(Gweler 12.4.25)

12.4 CANLLAWIAU

Cywirdeb a Didueddrwydd

12.4.1 Wrth ohebu ar ryfel, a rhoi sylw i argyfyngau cenedlaethol a rhyngwladol, gan gynnwys trais eithafol at ddibenion gwleidyddol neu ideolegol, trychinebau a damweiniau mawr, mae'n bwysig nodi ffynhonnell yr wybodaeth a'r deunydd gan drydydd partïon, yn enwedig os oes honiadau sy'n anghyson â'i gilydd. Mae'r mathau hyn o ddigwyddiadau anhrefnus yn aml yn creu camwybodaeth. Er enghraifft, yn aml bydd yr amcangyfrifon cyntaf o nifer y bobl sydd wedi'u hanafu yn cael eu profi'n anghywir. Os bydd gwahanol ffynonellau'n rhoi amcangyfrifon gwahanol, dylai gwneuthurwyr cynnwys naill ai adrodd ar amrediad y niferoedd neu ddewis y ffynhonnell fwyaf awdurdodol a phriodoli'r amcangyfrif iddi.

12.4.2 Dylai'r BBC ei gwneud yn glir os yw adroddiadau'n cael eu sensro neu eu monitro neu os gofynnir i wneuthurwyr cynnwys gadw gwybodaeth yn ôl, neu os oes rhaid iddynt wneud hynny. Dylai'r BBC egluro, lle bynnag y bo modd, yr amodau y mae'n gweithredu oddi tanynt.

12.4.3 Rhaid i ohebwr fod yn ymwybodol y gall sylwadau y maent yn eu gwneud ar gyfrifon cyfryngau cymdeithasol gael eu gweld yn rhai sydd â'r un awdurdod ag adroddiad gan y BBC, felly dylent gofio'r gofyniad am gywirdeb a

didueddrwydd dyladwy bob amser. Rhaid cywiro anghywirdebau cyn gynted â phosibl.

12.4.4 Wrth adrodd ar wrthdystiadau, aflonyddwch a digwyddiadau tebyg, dylid trin amcangyfrifon o'r niferoedd dan sylw gyda'r amheuaeth briodol; dylid rhoi gwybod am wahaniaethau mawr yn ogystal â ffynonellau'r ffigurau. Dylid cynnig golwg gynhwysfawr a diduedd ar ddigwyddiadau. Pan fydd yn anodd i ohebwy'r ffurfio barn gyffredinol glir oherwydd eu lleoliad, dylid rhoi eu deunydd mewn cyd-destun ehangach.

(Gweler Adran 3 Cywirdeb: 3.1 a 3.4.16)

12.4.5 Mewn argyfwng sifil yn y DU, mae'r BBC yn ceisio darparu gwybodaeth hanfodol er mwyn diogelwch y cyhoedd yn y gwasanaethau. Dylai gwneuthurwyr cynnwys weithio gyda'r awdurdodau perthnasol i adnabod y mathau o ddigwyddiadau mawr sy'n galw am ymateb arbennig. Fodd bynnag, rhaid gwneud penderfyniadau golygyddol priodol i sicrhau cywirdeb ac annibyniaeth.

(Gweler 12.4.20)

Sylwadau gan Gynulleidfaoedd a Chymedroli

12.4.6 Ar adegau o wrthdaro, ceir mathau arbennig o sensitifrwydd; er enghraifft am ddiogelwch cynlluniau milwrol gweithredol, am osgoi enwi'r bobl sydd wedi'u hanafu cyn hysbysu'r perthnasau agosaf, a delio â sion – dylid ystyried y ffactorau hyn gan barhau i gynnal trafodaeth agored. Mae'n bosibl y bydd angen i wneuthurwyr cynnwys ystyried cyfyngu ar storïau ar-lein sy'n agored i sylwadau a gwneud trefniadau priodol ar gyfer cymedroli sylwadau – gallai fod yn angenrheidiol cymedroli sylwadau cyn eu dangos. Efallai na fyddai'n briodol cyhoeddi storïau'r BBC ar gyfryngau cymdeithasol lle nad yw'n hawdd cymedroli sylwadau a lle gall cymedroli alw am ddefnyddio adnoddau helaeth.

(Gweler 12.4.9)

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.52-7.4.55)

(Gweler y canllawiau: Cyfraniadau a Gynhyrchir gan Ddefnyddwyr)

Defnydd o Iaith

12.4.7 Dylid adrodd ar drais eithafol wrth gyflawni amcanion gwleidyddol neu ideolegol mewn ffordd amserol a chyfrifol, gan gofio'r gofyniad am gywirdeb a didueddrwydd dyladwy. Mae angen bod yn ofalus wrth ddefnyddio iaith sy'n cynnwys dyfarniadau gwerth ymhlyg. Nid yw'r rhai sy'n cyflawni trais gwleidyddol neu ideolegol eithafol yn cael eu gweld yn yr un ffordd gan bob cynulleidfa.

12.4.8 Dim ond gyda phriodoliad y dylid defnyddio'r term 'terfysgwr' h.y. wrth ddyfynnu neu gyfeirio at ei ddefnydd gan eraill. Ni ddylai gwneuthurwyr cynnwys fabwysiadu iaith pobl eraill; eu cyfrifoldeb yw aros yn wrthrychol a gohebu mewn ffordd sy'n galluogi cynulleidfaoedd i wneud eu hasesiadau eu hunain. Dylai'r BBC gyfleu i'r gynulleidfa ganlyniadau llawn gweithred drwy ddisgrifio'r cyflawnwyr fel, er enghraifft, 'bomwyr', 'saethwyr', 'herwgipwyr', 'gwrthryfelwyr' a 'milwriaethwyr'. Dylid ond disgrifio eu gweithredoedd fel 'ymosodiadau terfysgol' gan briodoli.

Adnabod Dioddefwyr

12.4.9 Pan fydd pobl wedi cael eu lladd, eu hanafu neu pan fyddant ar goll, mae'n bwysig sicrhau, cyn belled ag y bo'n rhesymol ymarferol, bod y perthnasau agosaf yn cael gwybod gan yr awdurdodau perthnasol ac nid gan dimau cynhyrchu neu allbwn y BBC. Mae hyn yn berthnasol lle bynnag yn y byd y mae'r digwyddiad wedi digwydd.

Er mwyn lleihau pryder, dylid cyfyngu'r maes sydd dan sylw mor fuan â phosibl heb enwi dioddefwyr unigol, er enghraifft yn achos damwain awyren, drwy gynnwys manylion fel y cwmni hedfan, rhif y daith awyren, y man ymadael a'r cyrchfan.

(Gweler 12.4.6)

(Gweler Adran 7 Preifatrwydd: 7.4.52-7.4.55)

Protestiadau, Aflonyddwch a Therfysgoedd Treisgar

12.4.10 Mae rhoi sylw i brotestiadau treisgar, aflonyddwch a therfysgoedd yn rhan bwysig o'r broses o ohebu newyddion. Gall gwneuthurwyr cynnwys gynnal cyfweiliadau gyda threfnwyr ar yr amod bod yr allbwn yn ddigon diduedd. Rhaid i'r cyfweiliadau fod yn drwyadl ac yn heriol a dylai'r allbwn gynnwys safbwyntiau gwahanol.

Yn ogystal â'r canllawiau penodol ar gywirdeb a didueddrwydd, mae'n bwysig i wneuthurwyr cynnwys:

- asesu'r risg y gall dangos rhagolygon o brotestiadau a allai fod yn dreisgar annog pobl i gymryd rhan. Fodd bynnag, ni ddylai hyn atal trafodaeth am y materion sy'n sail i'r brotest
- tynnu'n ôl ar unwaith os ydynt yn amau bod eu presenoldeb yn gwaethygu'r sefyllfa
- bod yn barod i gasglu deunydd i'w ddefnyddio neu ei olygu'n ddiweddarach, os bydd y trais neu'r anhrefn yn dod yn rhy amlwg neu graffig i'w ddarlledu'n fyw
- bod yn arbennig o ofalus wrth ystyried a ddylid defnyddio deunydd sy'n cael ei bostio gan brotestwyr ar y cyfryngau cymdeithasol. Dylai gwneuthurwyr cynnwys llynu wrth Ganllawiau'r BBC ar ddiueddrwydd, defnyddio deunydd trydydd parti a chynnwys a gynhyrchir gan ddefnyddwyr. Rhaid i wneuthurwyr cynnwys gofio y gallai defnyddio deunydd o'r fath annog gweithgarwch pellach a mwy peryglus.

(Gweler 12.4.1-12.4.5)

(Gweler Adran 5 Niwed a Thramgwydd: 5.4.22)

Digwyddiadau Wedi'u Llwyfannu

12.4.11 Rhaid i unrhyw gynnig i fynd i ddigwyddiad a lwyfannwyd ar gyfer y cyfryngau gan sefydliadau gwaharddedig dan gyfraith y DU, neu gan grwpiau sy'n adnabyddus am drais eithafol wrth gyflawni amcanion gwleidyddol neu ideolegol, gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Rhaid ei atgyfeirio hefyd i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

12.4.12 Rhaid i unrhyw gynnig i ddarlledu deunydd a recordiwyd mewn digwyddiad a lwyfannwyd yn y DU neu mewn gwlad dramor, lle gwnaed bygythiadau yn erbyn dinasyddion y DU, gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

12.4.13 Rhaid i unrhyw gynnig i ddarlledu deunydd a recordiwyd mewn digwyddiadau cyfreithlon lle mae grwpiau paramilwrol neu grwpiau eraill sydd â hanes hysbys o drais neu fygwth yn trefnu i ymddangos gael ei atgyfeirio i

ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu, a ddylai ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi Golygyddol.

Bygythiadau a Galwadau Ffug

12.4.14 Os bydd rhybudd am fom neu fygythiad arall sy'n benodol a chredadwy, ein blaenoriaeth gyntaf fydd ei drosglwyddo i'r awdurdodau priodol.

12.4.15 Rhaid peidio â datgelu manylion diogelwch neu wybodaeth sensitif arall nad yw ar gael yn gyffredinol i'r cyhoedd a allai fod o gymorth i ymosod.

12.4.16 Fel arfer, ni ddylid adrodd ar fygythiadau yn erbyn unigolion a enwir oni bai eu bod wedi cael effaith weladwy, fel canslo ymddangosiad cyhoeddus.

12.4.17 Rhaid cymryd gofal i beidio ag enwi unigolion neu sefydliadau, na fyddent mewn perygl fel arall, yn dargedau posibl oni bai fod cyfiawnhad golygyddol pwysicach. Mae unigolion neu sefydliadau a allai fod mewn perygl o gael eu targedu yn cynnwys y rheini sy'n cynnal profion ar anifeiliaid neu'n gweithio i sefydliadau milwrol.

12.4.18 Fel arfer, ni ddylid adrodd ar ddigwyddiadau sy'n cael eu profi'n ffug oni bai eu bod yn cael effaith ddifrifol ac amlwg, fel problemau teithio difrifol ac amlwg iawn.

Gwarchae, Lladd Torfol, Cymryd Gwystlon a Herwgipio

12.4.19 Mewn achosion o warchae, llofruddiaethau torfol, herwgipio, cymryd gwystlon, herwgipio, llofruddiaeth a bomio neu ddigwyddiadau tebyg eraill, rhaid i wneuthurwyr cynnwys fod yn ymwybodol y bydd modd i unrhyw beth maent yn ei ddarlledu gael ei weld neu ei glywed, yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, gan y drwgweithredwyr yn y DU ac mewn gwledydd tramor.

Mae'n bwysig bod hawliadau gan ddrwgweithredwyr yn cael eu hadrodd yn eu cyd-destun. Dylai gwneuthurwyr cynnwys roi ystyriaeth ofalus hefyd i'r materion moesegol a godir drwy roi llwyfan i saethwyr, bomwyr, herwgipwyr neu gymerwyr gwystlon, yn enwedig os byddant yn gwneud cyswllt uniongyrchol.

Rhaid i'r BBC gadw rheolaeth olygyddol wrth ohebu digwyddiadau ac ni ddylai gwneuthurwyr cynnwys:

- cyfweld drwgweithredwyr yn fyw ar yr awyr

- darlledu'n fyw unrhyw gynnwys gan ddrwgweithredwr.

Rhaid i unrhyw gynnig i ddarlledu cynnwys a wnaed gan gyflawnwyr gwarchae neu lofruddiaethau torfol, herwgipio, llofruddiaeth neu gymryd gwystlon gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch neu, yn achos cwmnïau cynhyrchu annibynnol, i'r golygydd comisiynu. Dylid ei atgyfeirio hefyd i'r tîm Polisi Golygyddol.

Yn ogystal, rhaid i wneuthurwyr cynnwys:

- cofio nad oes modd rhagweld y canlyniad a bod yn ofalus ynghylch darlledu delweddau byw gan eu bod mewn perygl o ddangos deunydd trallodus sy'n anaddas i'w ddarlledu
- craffu'n newyddiadurol briodol ar gynnwys gwybodaeth o'r cyfryngau cymdeithasol gan ddioddefwyr honedig, ac adroddiadau gan lygad-dystion i sicrhau ei bod yn gywir cyn ei defnyddio.

Pan fydd dioddefwr honedig mewn sefyllfa sy'n parhau yn cyhoeddi gwybodaeth ar y cyfryngau cymdeithasol, bydd angen i wneuthurwyr cynnwys ystyried yn ofalus iawn a fydd yr ohebiaeth ar y sefyllfa yn achosi mwy o berygl i'r dioddefwr honedig, neu ddioddefwyr eraill. Rhaid ystyried a ydynt o dan bwysau gan y sawl sy'n cyflawni'r trosedd i roi datganiadau ffug neu bropaganda.

12.4.20 Wrth adrodd ar storïau sy'n ymwneud â gwarchae, llofruddiaethau torfol, cymryd gwystlon a herwgipio, rhaid i wneuthurwyr cynnwys roi ystyriaeth ddyladwy i gyngor gan yr heddlu ac awdurdodau eraill ynghylch unrhyw beth a fyddai, wrth ohebu arno, yn gallu gwaethygu'r sefyllfa. Weithiau byddant yn gofyn i'r BBC ddal gwybodaeth yn ôl neu ei chynnwys mewn rhai achosion. Bydd y BBC yn cydymffurfio fel arfer â chais rhesymol, ond ni fydd yn darlledu unrhyw beth anwir yn fwriadol.

Rhaid i unrhyw gais gan yr heddlu neu eraill am atal pob stori newyddion am ddigwyddiad penodol, neu ran ohoni, gael ei atgyfeirio i ffigwr golygyddol uwch, a rhaid iddo yntau ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

Diogelwch Gwladol a Gwrthderfysgaeth

Deddfwriaeth Cyfrinachau Swydddogol

12.4.21 **Mae'r ddeddfwriaeth Cyfrinachau Swydddogol yn effeithio ar allu'r BBC i adrodd ar rai materion sy'n ymwneud â diogelwch cyfrinachol a deallusrwydd. Rhaid i wneuthurwyr cynnwys ymgynghori â'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol a'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni wrth ymdrin â deunydd sy'n dod neu all ddod o dan ei thelerau.** Mae'n bwysig bod unrhyw ddeunydd o'r math hwn ond yn cael ei rannu lle bo angen.

Hysbysiadau Cyngori'r Cyfryngau ar Amddiffyn a Diogelwch

12.4.22 Mae Hysbysiadau Cyngori'r Cyfryngau ar Amddiffyn a Diogelwch yn darparu cyfarwyddyd i'r cyfryngau am wybodaeth a fyddai, o'i darlledu neu ei chyhoeddi, yn gallu niweidio diogelwch gwladol. Maent yn ymdrin â chyhoeddi deunydd sy'n cynnwys codau a seiffrau dirgel iawn, gwybodaeth nad yw ar gael yn gyffredinol i'r cyhoedd am gyfleusterau a gorsafoedd milwrol allweddol a gwybodaeth am Wasanaethau Diogelwch a Chudd-wybodaeth a Lluoedd Arbennig y DU.

Gellir darllen yr Hysbysiadau sefydlog ar wefan System Hysbysiadau DSMA.

Mae'r system yn wirfoddol; nid oes awdurdod cyfreithiol iddi a'r BBC sy'n llwyr gyfrifol yn y pen draw am benderfynu a fyddwn yn darlledu neu'n cyhoeddi deunydd ar y BBC ai peidio. Dylai gwneuthurwyr cynnwys ofyn am gyngor gan ffigwr golygyddol uwch a chynghor cyfreithiol yn gynnar wrth ymdrin â deunydd sy'n dod neu all ddod o dan yr Hysbysiadau.

Rhaid i unrhyw gysylltiad â, neu gan, Ysgrifennydd Pwyllgor Cyngori'r Cyfryngau ar Amddiffyn a Diogelwch³ gael ei atgyfeirio i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.

Deddfau Terfysgaeth

³ Cyfeirir ato weithiau dan ei enw blaenorol 'D-Notice Committee'

12.4.23 Mae rhwymedigaeth gyfreithiol o dan y Deddfau Terfysgaeth i ddatgelu i'r heddlu, cyn gynted ag y gellir yn ymarferol, unrhyw wybodaeth y mae gwneuthurwyr cynnwys yn gwybod neu'n credu y gallai fod o gymorth sylweddol i:

- atal cyflawni gweithred derfysgol mewn unrhyw le yn y byd
- sicrhau arestio, erlyn neu gollfarnu person yn y DU, am drosedd yn ymwneud â chyflawni, paratoi neu ysgogi gweithred derfysgol.

Mae peidio â datgelu gwybodaeth o'r fath yn drosedd. **Rhaid i unrhyw sefyllfa lle y gall fod rhwymedigaethau ar staff y BBC neu unrhyw un arall sy'n ymwneud â chynhyrchu cynnwys i'r BBC o dan y Deddfau Terfysgaeth gael ei hatgyfeirio'n ddi-oed i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol ac i'r tîm Cyngor Cyfreithiol Rhaglenni.**

Mae'r Deddfau'n rhoi pwerau i Ysgrifennydd Cartref y DU ddynodi sefydliadau yn y DU ac mewn gwledydd tramor yn 'grwpiau terfysgol', gan ei gwneud yn anghyfreithlon iddynt weithredu yn y DU. Mae rhestr o sefydliadau gwaharddedig ar wefan y Swyddfa Gartref. **Rhaid i unrhyw gynnig i gysylltu â sefydliad (neu unrhyw aelod unigol o sefydliad) sydd wedi'i ddynodi'n 'grŵp terfysgol' gan Ysgrifennydd Cartref y DU o dan y Deddfau Terfysgaeth, ac unrhyw gynnig i gysylltu ag unigolion neu sefydliadau sy'n gyfrifol am drais eithafol wrth gyflawni amcanion gwleidyddol neu ideolegol, i ofyn iddynt gymryd rhan yn allbwn y BBC, boed hynny yn y DU neu'n rhyngwladol, gael ei atgyfeirio ymlaen llaw i'r Cyfarwyddwr Polisi a Safonau Golygyddol.**

(Gweler Adran 18 Y Gyfraith: 18.4.4)

12.4.24 **Cyn ymchwilio, cysylltu neu o bosibl mynd ati'n gyfrinachol i recordio grwpiau neu unigolion yr amheuir eu bod yn cyflawni trosedd difrifol neu a allai fod yn dreisgar, neu drais eithafol wrth gyflawni amcanion gwleidyddol neu ideolegol ac eithafiaeth, rhaid ymgynghori â Thîm Risg Uchel, Polisi Golygyddol a Chyngor Cyfreithiol Rhaglenni BBC Safety.**

Amgylcheddau Gelyniaethus a Hysbysiadau Cyngori ar Deithio

12.4.25 Rhaid i unrhyw gynnig i deithio i wlad neu ardal sydd wedi'i dynodi'n Amgylchedd Gelyniaethus neu lle mae Hysbysiad Cynghori ar Deithio yn gymwys, gael ei atgyfeirio i Dîm Risg Uchel BBC Safety cyn ymadael.

Mae 'amgylchedd gelyniaethus' yn wlad, rhanbarth neu ardal benodol lle ceir rhyfela, gwrthryfel, aflonyddwch sifil, terfysgaeth neu lefelau eithafol o droseddu, ysbeilio neu anghyfraith, neu gynnwrf cyhoeddus neu glefyd epidemig. Mae hefyd yn cynnwys ardaloedd lle ceir hinsawdd neu dirwedd eithafol.

Mae 'Hysbysiad Cynghori ar Deithio' yn berthnasol i wledydd neu ardaloedd lle mae angen arfer gofal arbennig.

Mae BBC Safety yn cadw rhestr o amgylcheddau gelyniaethus a hysbysiadau cynghori ar deithio ar ei wefan⁴.

⁴ Gweler Gwefan BBC Safety: Mae hon ar gael ar Gateway at ddefnydd staff y BBC neu drwy olygyddion comisiynu yng nghyswllt cynhyrchwyr annibynnol